KBvG
Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders

Secretariaat
Prinses Margriet-plantsoen 49
2595 BR Den Haag

Telefoon
+31 (0)70 890 35 30

E-mail
kbvg@kbvg.nl
Internet
www.kbvg.nl

Kamer van Koophandel
27356362
BTW nr.
8101.34.809

IBAN Nummers
NL46INGB0589131990
NL43ABNA0510721664

De Minister van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Den Haag, 4 augustus 2016

Betreft: proces-verbaal van constatering
Uw kernmerk: 755808
Ons kenmerk: WD/JR/902-0804

Excellentie,

Bij brief van 21 april 2016 zond u de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) – naar aanleiding van door u tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel tot wijziging van de Gerechtsdeurwaarderswet gedane toezeggingen – een aantal vragen over het proces-verbaal van constatering (p-v van constatering). In onze reactie op de daaraan voorafgegane internetconsultatie heeft de KBvG ervoor gepleit om het p-v van constatering de status van authentieke akte te geven en daarmee dwingende bewijskracht.[1] Wij zijn verheugd dat onze opmerkingen er mede toe hebben geleid dat het p-v van constatering nu in uw belangstelling en die van de Kamer staat. In deze reactie treft u de beantwoording van uw vragen.

In welke gevallen (op wiens verzoek en in welk type situaties) wordt gebruik gemaakt van het proces-verbaal van constatering?

Het p-v van constatering dient als vastlegging van feiten om in een vroegtijdig stadium bewijs te conserveren ter voorkoming van geschillen of ter ondersteuning van procedures. De opsteller schetst de feitelijke omstandigheden van een situatie op een bepaald tijdstip, zonder daarbij enig standpunt in te nemen over de oorzaken en/of gevolgen. Het p-v van constatering kan worden opgemaakt op verzoek van de rechter of (een van beide) partijen. Aldus kan tot de volgende definitie worden gekomen, waarbij de opstellers van deze notitie ervan uit zijn gegaan dat het p-v van constatering door een gerechtsdeurwaarder wordt opgemaakt:

> "(...) een op verzoek van de rechter of van een van beide partijen opgemaakte akte, uitsluitend bestemd om in civiele geschillen tot bewijs te dienen van de daarin door de gerechtsdeurwaarder gerelateerde en door deze persoonlijk waargenomen feiten van stoffelijke aard."

[1] Zie voor een nadere duiding van het begrip 'authentieke akte': J. Rijsdijk, 'Elk exploot is een ambtshandeling', *de Gerechtsdeurwaarder* 2016-2, p. 13 en 14.

De definitie maakt duidelijk dat het p-v van constatering naar zijn aard bijna ongelimiteerd is. In beginsel is bijna de gehele materiële verschijningswereld voor vastlegging in een p-v van constatering vatbaar. Dat illustreren ook de antwoorden die gerechtsdeurwaarders verbonden aan 58 verschillende kantoororganisaties[2] hebben gegeven op een naar aanleiding van uw vragen door de KBvG uitgezette enquête. Daaruit komt naar voren dat het p-v van constatering – onder meer – betrekking heeft op:

- De vaststelling van namaak en modellen;
- De vaststelling van oneerlijke handelspraktijken;
- De vaststelling van geluidsoverlast;
- De vaststelling van burenhinder;
- De vaststelling dat aan een vonnis is voldaan;
- De vaststelling van de inhoud van een kluis of safeloket;
- De vaststelling dat bepaalde documenten zijn teruggegeven;
- De vaststelling van bepaalde uitlatingen op internet;
- De vaststelling van een productieproces;
- De vaststelling van een lotingsproces;
- De vaststelling van huurschade;
- De vaststelling dat bepaalde werkzaamheden worden verricht;
- De vaststelling dat een omgangsregeling niet wordt nagekomen;
- De vaststelling van bezoekersaantallen en/of de omstandigheden bij een evenement;
- De vaststelling van de staat waarin zich een ruimte of woning bevindt;
- De vaststelling van de toestand waarin bepaalde koopwaar of voorwerpen zich bevinden;
- De vaststelling dat een woning (niet) wordt bewoond;
- De vaststelling dat een clausule uit een contract wordt geëerbiedigd;
- De vaststelling dat een bepaalde vergadering heeft plaatsgevonden;
- De vaststelling van de wijze waarop bepaalde stemmingen hebben plaatsgevonden;
- De vaststelling van bepaalde situaties betreffende de staat van personen.
- De vaststelling dat goederen zich op een bepaalde plaats bevinden;
- De vaststelling van de inhoud van een inventaris;
- De vaststelling dat dwangsommen zijn verbeurd.

Uit de enquête blijkt dat het p-v van constatering het vaakst wordt gebruikt bij de vaststelling van huurschade en de vaststelling van de staat waarin zich een ruimte of een woning bevindt (25 keer). Daarna volgen de vaststelling dat een woning (niet) wordt bewoond en de vaststelling van de inhoud van een inboedel (20 keer). De vaststelling van bezoekersaantallen en/of de omstandigheden bij een evenement wordt slechts één keer genoemd.

Minstens even divers zijn de degenen die om een p-v van constatering verzoeken. Het gaat om:

- Aannemers, bouwbedrijven;
- Advocaten;
- Banken;
- Bewindvoerders, schuldhulpverleners;

[2] In totaal telt de beroepsgroep 162 kantoororganisaties (stand per 1 juli 2016). Dit komt neer op een respons van 36%.

- Collega-gerechtsdeurwaarders;
- Curatoren;
- Eigenaren van goederenwagons;
- Eigenaren van merkrechten;
- Fotografen;
- Gemeenten (onder andere in het kader van het project *Landelijke aanpak adreskwaliteit*[3]);
- Huurders;
- Leveranciers;
- Niet-commerciële verhuurders;
- Notarissen;
- Pandhouders;
- Tuinbouwbedrijven;
- Verzekeraars;
- Woningbouwcorporaties, overige commerciële verhuurders.

Uit de enquête blijkt dat woningbouwcorporaties het vaakst verzoeken om een p-v van constatering op te maken (33 keer). De advocatuur volgt op enige afstand (26 keer). Eigenaren van goederenwagons en fotografen worden het minst genoemd; slechts één keer.

Hoe vaak wordt een dergelijk p-v door een gerechtsdeurwaarder opgesteld?

In de enquête is ook gevraagd hoe vaak de aan een bepaalde kantoororganisatie verbonden ambtelijk bevoegden in 2015 en de eerste vijf maanden van 2016 een p-v van constatering hebben opgemaakt. De antwoorden lopen sterk uiteen. Zo zijn er 20 kantoororganisaties die in 2015 en de eerste maanden van 2016 in totaal tien keer of minder een p-v van constatering hebben opgemaakt. Vijf kantoororganisaties hebben alleen al in de eerste maanden van 2016 meer dan 100 keer een p-v van constatering opgemaakt. De piek ligt bij een kantoororganisatie die in 2015 434 keer een p-v van constatering heeft opgemaakt. Uit de antwoorden kan worden geconcludeerd dat een kantoororganisatie op jaarbasis gemiddeld enkele tientallen keren een p-v van constatering opmaakt. Een aantal dat (ruim) onder het gemiddelde in België en Frankrijk ligt.[4]

Welke behoefte dient het p-v?

Partijen met een geschil over subjectieve rechten kunnen hun geschil aan de civiele rechter voorleggen. Voor toewijzing van de vordering van de eiser is noodzakelijk dat de relevante feiten komen vast te staan. Mocht de gedaagde daartegen een verweer voeren, dan dienen de daartoe relevante feiten evenzeer vast komen te staan. Zowel eiser als gedaagde lopen het risico dat zulks niet gebeurt, waarbij het gevolg zal zijn dat de procedure op dat punt wordt verloren. Dit risico, dat in iedere procedure bestaat, heet het bewijsrisico.

In een civiele procedure kan het bewijs door en met alle middelen worden geleverd, waarbij de bewijswaardering, behoudens in die gevallen waarin de wet anders bepaalt, aan de rechter

[3] Zie voor meer informatie over dit project: *www.ictu.nl/projecten/landelijke-aanpak-adreskwaliteit*.
[4] Voor de aantallen in België en Frankrijk wordt verwezen naar de beantwoording van de voorlaatste vraag.

is overgelaten (vlg. art. 152 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)). Hoe groter de bewijskracht is die door de wet of de rechter aan een ingebracht middel wordt toegekend, hoe kleiner het bewijsrisico.[5]

Voor een goede en effectieve rechtspleging is het van belang dat er zo min mogelijk discussie bestaat over de feiten. In een rapport van de voormalige Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders (KVG) over het p-v van constatering wordt dit als volgt verwoord:

> "Alle rechtsvinding berust in de eerste plaats op het vaststellen van de relevante feiten. Deze moeten snel en goed worden vastgelegd. Anders vindt een vertekening van het beeld plaats en dreigt het daarop gefundeerde rechterlijke vonnis eveneens onjuist uit te vallen."[6]

Of in de woorden van Teekens:

> "Het proces-verbaal van constatering is een deugdelijk middel om de waarheid sneller en beter te kunnen achterhalen, wat toch bijzonder belangrijk is voor de rechtsvinding."[7]

Het p-v van constatering kan als authentieke akte een waardevolle bijdragen leveren aan de waarheidsvinding. Door de feiten helder en onafhankelijk vast te leggen, kunnen procedures (een descente wordt bijvoorbeeld overbodig) worden bekort of zelfs helemaal voorkomen. Bovendien heeft het p-v van constatering op sommige meer klassieke bewijsmiddelen voor dat het voortijdig, doeltreffend en relatief goedkoop kan worden ingezet.[8]

Zou er behoefte zijn om de status van het proces-verbaal te verzwaren? Wat zouden hiervan de gevolgen zijn (voor- en nadelen)? Zijn er implicaties voor de bewijskracht?[9]

Het p-v van constatering is naar huidig recht een onderhandse akte. In het KVG-rapport wordt nader ingegaan op het verschil in bewijskracht tussen een door een gerechtsdeurwaarder opgemaakt p-v van constatering en andere door hem opgestelde relaasakten:

> "Gesteld zou kunnen worden, dat het geen verschil behoort te maken voor de bewijskracht van een door een gerechtsdeurwaarder opgemaakt proces-verbaal, of het een proces-verbaal van beslag betreft of een proces-verbaal van constatering. In het eerste geval levert het proces-verbaal dwingende bewijskracht op. Waarom dan niet een proces-verbaal van constatering? Ook dan betreft het een akte van een ambtenaar waartoe de wetgever hem bevoegd heeft verklaard, en steunt de bewijskracht op de betrouwbaarheid van de auteur."[10]

---

[5] E. van Wijk, 'Ik zie, ik zie, wat gij niet ziet! – een gemiste kans in ons bewijsstelsel', *TvPP* 2016-2, p. 27.
[6] KVG, *Het proces-verbaal van constatering*, Baarn: KVG (ongedateerd), p. 3.
[7] M. Teekens, 'Het proces-verbaal van constatering. Een nieuw bewijsmiddel', *de Gerechtsdeurwaarder* 1986-3, p. 69.
[8] Zie ook: de reactie van de KBvG op de internetconsultatie die voorafgaand aan de plenaire behandeling van het wetsvoorstel tot wijziging van de Gerechtsdeurwaarderswet is gehouden en die u eerder is toegestuurd.
[9] Deze vraag vertoont enige overlap met de volgende vraag. Het verdient daarom aanbeveling om de antwoorden op beide vragen in onderlinge samenhang te lezen.
[10] KVG, *Het proces-verbaal van constatering*, Baarn: KVG (ongedateerd), p. 13.

In het kader van zijn scriptie heeft Groen in 2004 de weinige jurisprudentie die over het p-v van constatering is verschenen (hetgeen nadien niet noemenswaardig is veranderd), bestudeerd. Hij komt tot de conclusie dat de wijze waarop het p-v van constatering wordt gewaardeerd van rechter tot rechter verschilt. Zo zijn er rechters die bijzondere bewijskracht toekennen aan een p-v van constatering (het valt dan in tussen het dwingende bewijs van een authentieke akte en de vrije bewijskracht van een verklaring opgesteld door een willekeurig persoon) en rechters die dat niet doen.[11] Dit zorgt voor rechtsonzekerheid- en ongelijkheid. Het is daarom aan te bevelen dat aan het p-v van constatering opgemaakt door een gerechtsdeurwaarder dwingende bewijskracht wordt toegekend zoals dat ook geldt voor de andere akten die hij verlijdt.[12] Daarbij heeft het onze voorkeur om een onderscheid te maken in drie varianten:
1. Het p-v van constatering dat wordt opgemaakt op verzoek van (een van beide) partijen;
2. Het p-v van constatering dat wordt opgemaakt op verzoek van (een van beide) partijen, waarbij verlof is verleend om bij weerspannigheid met dwang binnen te treden;
3. Het p-v van constatering dat wordt opgemaakt in opdracht van de rechter.

In de enquête is gevraagd of gerechtsdeurwaarders verwachten dat een meer formele status van het p-v van constatering (het wordt bijvoorbeeld in de wet verankerd en krijgt dwingende bewijskracht) er vaker toe zal leiden dat een gerechtsdeurwaarder gevraagd wordt om een p-v van constatering op te maken. Gerechtsdeurwaarders verbonden aan 43 kantoororganisaties (74% van het totale aantal respondenten)[13] verwachten inderdaad dat dit het geval zal zijn. Enkele reacties:

> "Het bewijs in civiele procedures laat meer dan eens te wensen over. Het p-v van constatering kan in die gevallen, mits opgemaakt door een openbaar ambtenaar, een doorslaggevende rol spelen."

> "Opdrachtgevers hebben al diverse keren aangegeven vaker van het p-v van constatering gebruik te zullen maken, indien het een wettelijke status krijgt en hieraan dwingende bewijskracht wordt toegekend."

> "Het p-v van constatering krijgt dan een wettelijke basis, maar belangrijker nog: alle rechters kennen er dezelfde bewijskracht aan toe."

> "Partijen zullen in dat geval het p-v van constatering vaker gebruiken om een zaak buiten rechte af te doen. Het p-v van constatering brengt lijn in een lopende discussie, omdat het emotionele aspect buiten beeld blijft door de onafhankelijke rol die de gerechtsdeurwaarder vervult."

> "Een wettelijke grondslag en dwingende bewijskracht zullen de status van het p-v van constatering aanzienlijk versterken en er ook toe leiden dat er in de praktijk vaker van dit middel gebruik zal worden gemaakt. Dat leren ook de ervaringen in België en Frankrijk."

---

[11] R. Groen, *Proces-verbaal van constatering. Is een wettelijke regeling gewenst?* (HBO-scriptie HU), 2004, p. 22 en 23.

[12] Voorbeelden zijn de akte van beslag onder derden, de dagvaardingsakte en de akte van beslag op de roerende zaken.

[13] Zie voor een nadere duiding van de enquête: noot 1.

"Daar ben ik van overtuigd, zeker gelet op de huidige (civiele) procespraktijk waarin de nadruk wordt gelegd op substantiëring. Een p-v van constatering kan een zaak dan maken of breken."

De verwachting van de respondenten wordt onderstreept door de informatie die de Belgische en Franse beroepsorganisaties hebben aangeleverd voor de beantwoording van de voorlaatste vraag. Uit die informatie blijkt dat het p-v van constatering in België en Frankrijk, juist door de dwingende bewijskracht die eraan wordt toegekend, een veelgebruikt en breed gewaardeerd bewijsmiddel is. Dat vormt op zichzelf al voldoende reden om het p-v van constatering een meer formele status te geven. Niet goed valt in te zien waarom de waardering van het p-v van constatering in Nederland anders zou moeten zijn dan in ons omringende landen.

Heeft een verzwaarde juridische status volgens u ook financiële gevolgen? Zo ja, welke?

Het toekennen van een meer formele status aan het p-v van constatering heeft geen noemenswaardige financiële gevolgen. In de eerste plaats is het p-v van constatering onderworpen aan de vrije tariefonderhandelingen tussen gerechtsdeurwaarder en opdrachtgever. Voorstelbaar is dat dergelijke kosten een basis krijgen in artikel 6:96, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek als zijnde kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid. Bij de beantwoording van de vorige vraag hebben wij drie varianten van het p-v van constatering onderscheiden. Denkbaar is dat bij de tweede en derde variant de met het opmaken van een p-v van constatering gemoeide kosten, bijvoorbeeld als onderdeel van de proceskosten, ter liquidatie aan de rechter worden voorgelegd. In het Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders zou daarvoor een tarief kunnen worden bepaald.

Zouden alleen gerechtsdeurwaarders een p-v van constatering moeten kunnen opmaken of zouden ook anderen een dergelijke akte moeten kunnen opmaken? Wat is volgens u de situatie op dit moment op dit punt?

De gerechtsdeurwaarder is om meerdere redenen zeer geschikt om een p-v van constatering op te maken. Zo heeft de wetgever hem in de conflictensfeer van het civiele recht, waarin ook nagenoeg het p-v van constatering altijd zal verkeren, onder meer belast met de opstelling van diverse relaasakten (met dwingende bewijskracht).[14] Met name op het brede terrein van inbeslagnemingen worden persoonlijk waargenomen feiten van stoffelijke aard door de gerechtsdeurwaarder gerelateerd.[15]
Verder is de gerechtsdeurwaarder op basis van opleiding en ervaring gekwalificeerd om materiële feiten waar te nemen en adequaat schriftelijk weer te geven. In het al eerder genoemde KVG-rapport wordt opgemerkt dat de gerechtsdeurwaarder "als getraind hulplichaam van de justitie zeer gevoelig is voor de onderkenning van de juridische relevantie en implicaties van de materiële feiten, hetgeen hem in staat stelt zich bij het opmaken van het p-v van constatering te beperken tot hetgeen juridisch van belang kan zijn."[16]

---

[14] Zie voor enkele voorbeelden: noot 7.

[15] A.W. Jongbloed & A.C.J.J.M. Seuren, 'Een nieuw bewijsmiddel? Het proces-verbaal van constatering door de gerechtsdeurwaarder', *Adv.bl.* 1994-6, p. 225.

[16] KVG, *Het proces-verbaal van constatering*, Baarn: KVG (ongedateerd), p. 6.

Tot slot bekleedt de gerechtsdeurwaarder een openbaar ambt met gereglementeerd toezicht, terwijl hij in de uitoefening van zijn taken onpartijdig is. Daar komt bij dat de gerechtsdeurwaarder bij uitstek ambulant is, dat wil zeggen: iemand die veelal op stap pleegt te zijn.[17] In het medio september te verschijnen KBvG-beleidsplan wordt het ambulante karakter van de gerechtsdeurwaarder als volgt verwoord:

> "De gerechtsdeurwaarder (...) heeft zijn taak op straat en komt als enige in contact met alle partijen. Zo ziet hij mensen in hun leefomgeving, in alle openheid en zonder masker (...)."[18]

Overigens wordt er in de beperkte literatuur die over het p-v van constatering is verschenen op gewezen dat de rechtspraktijk er al lang geleden voor heeft gekozen om de gerechtsdeurwaarder bijna bij uitsluiting in te schakelen voor het opmaken van een p-v van constatering.[19] Gewezen wordt op de nauwe ambtelijke betrokkenheid van de gerechtsdeurwaarder bij het burgerlijk proces en de tenuitvoerlegging van rechterlijke vonnissen. Daarbij wordt vaak de vergelijking gemaakt met die andere openbaar ambtenaar, de notaris. Seuren en Jongbloed verwoorden het verschil tussen beide 'authentieke-akten-mannen' als volgt:

> " (...) de belangensfeer van de notariële akte (ligt) doorgaans in gerelateerde verklaringen van niet conflicterende partijen, terwijl het proces-verbaal van constatering de fixering van een geschilpunt tussen partijen beoogt. De notaris ziet zich als de conflictvermijder. Het zal weinig verbazing wekken dat de taak van de gerechtsdeurwaarder dan eerder op het terrein van conflictregistratie moet worden gezocht."[20]

---

[17] Idem, p. 6.

[18] KBvG, *Ik zal handhaven. Meerjarenbeleidsplan van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders 2016,* Den Haag: KBvG 2016, p 23 (nog niet gepubliceerd).

[19] Zie: R. Groen, *Proces-verbaal van constatering. Is een wettelijke regeling gewenst?* (HBO-scriptie HU), 2004, p, 12; A.W. Jongbloed & A.C.J.J.M. Seuren, 'Een nieuw bewijsmiddel? Het proces-verbaal van constatering door de gerechtsdeurwaarder', *Adv.bl.* 1994-6, p. 225; A.C.J.J.M. Seuren, *Het proces-verbaal van constatering door een gerechtsdeurwaarder. Bespreking in verband met het leerstuk van onrechtmatig verkregen bewijs en in het licht van het voorstel van wet Gerechtsdeurwaarderswet nr. 22 775* (HBO-scriptie HU), 1993, p. 5.
In het kader van zijn scriptie heeft Groen bij de rechterlijke macht en de advocatuur navraag gedaan door welke functionaris zij bij voorkeur een p-v van constatering (zouden) laten opmaken. Uit die navraag komt naar voren dat zij de gerechtsdeurwaarder daartoe het meest geëquipeerd achten; R. Groen, *Proces-verbaal van constatering. Is een wettelijke regeling gewenst?* (HBO-scriptie HU), 2004, p. 23 en 24.
In het KVG-rapport wordt geen keuze gemaakt tussen de gerechtsdeurwaarder en de notaris: "In het algemeen (...) zal de notaris de gerechtsdeurwaarder niet 'bijten'. Ieders werkterrein zal worden bepaald door het effect van de van hem gevraagde verrichting voor het daarmee beoogde doel. De praktijk zal uitwijzen wie voor welk terrein de best gekwalificeerde persoon is. Er zijn terreinen, welke de notaris meer liggen en andere terreinen waarop de gerechtsdeurwaarder zich meer thuis voelt. Wat deze laatste terreinen betreft, denken wij vooral aan die feiten en omstandigheden, welke verband houden met een aanhangig of dreigend rechtsgeding"; KVG, *Het proces-verbaal van constatering*, Baarn: KVG (ongedateerd), p. 22.

[20] A.W. Jongbloed & A.C.J.J.M. Seuren, 'Een nieuw bewijsmiddel? Het proces-verbaal van constatering door de gerechtsdeurwaarder', *Adv.bl.* 1994-6, p. 225.

Groen laat zich in min of meer dezelfde bewoordingen uit:

> "Constateringen bij de notaris zijn met name geënt op geschillen-voorkoming. Het proces-verbaal van constatering (...) zal zich met name in het veld van geschil-beëindiging voordoen. Voorts is de functie van notaris bepaald niet ambulant te noemen, in uiterst contrast tot het ambt van de gerechtsdeurwaarder."[21]

Heeft u ervaringen met de situatie in België en Frankrijk? Zo ja, kunt u aangeven in hoeverre die ervaring ook voor Nederland bruikbaar kan zijn?

België

Het proces-verbaal van vaststelling (p-v van vaststelling) is een ambtshandeling van de gerechtsdeurwaarder waarvoor de ministerieplicht geldt (vlg. art. 519 van het Gerechtelijk Wetboek (Ger. W)). Bij het opmaken van een p-v van vaststelling dient een gerechtsdeurwaarder zich te beperken tot het waarnemen van zuiver materiële feiten, zonder enig advies uit te brengen met betrekking tot de gevolgen in feite of in rechte die daaruit zouden kunnen voortvloeien. In de literatuur wordt het p-v van vaststelling als volgt gedefinieerd:

> "Het instrumentum waarin een gerechtsdeurwaarder, optredend als gerechtsdeurwaarder, akte neemt van gebeurtenissen die zich in zijn afwezigheid hebben afgespeeld, de staat beschrijft van de zaken en plaatsen zoals hij die zelf heeft waargenomen en de gebeurtenissen rapporteert die hij heeft gehoord; dit alles zonder persoonlijke appreciatie en zonder de oorzaken en de gevolgen te onderzoeken."[22]

In tegenstelling tot het p-v van constatering heeft het p-v van vaststelling een wettelijke basis en wordt er dwingende bewijskracht aan toegekend. De echtheid van de door de gerechtsdeurwaarder waargenomen zuiver materiële feiten kan enkel worden betwist in een procedure van valsheid in geschrifte (vlg. art. 895 e.v. Ger. W.).

Er bestaan drie verschillende soorten vaststellingen:

<u>1) Vaststelling op grond van bijzondere wetsbepalingen</u>

Enkele voorbeelden:
- Het p-v van beslaglegging op roerend goed (art. 1506 Ger. W.);
- Het p-v van affichering (art. 1518 Ger. W., opgesteld naar aanleiding van de laatste verwittiging van de schuldeiser dat een openbare verkoop van de in beslag genomen goederen zal plaatsvinden);
- Het p-v van verkoop (art. 1525 Ger. W., opgesteld naar aanleiding van een openbare verkoop van in beslag genomen goederen).

---

[21] R. Groen, *Proces-verbaal van constatering. Is een wettelijke regeling gewenst?* (HBO-scriptie HU), 2004, p. 12.
[22] De juridische dienst, 'Het proces-verbaal van vaststelling onder de loep', *Tijdschrift van de Nationale Kamer van gerechtsdeurwaarders van België* 2013-4, p. 4.

2) Vaststelling op verzoek van een particulier

Enkele voorbeelden:
- Vaststelling van huurschade;
- Plaatsbeschrijving van de gehuurde goederen bij de aanvang en bij het einde van de huur;
- Vaststelling van namaak van warenmerken en modellen;
- Vaststelling van oneerlijke handelspraktijken;
- Vaststelling van burenhinder;
- Vaststelling van echtscheidingsgronden;
- Proces-verbaal van vaststelling van feiten die een dringende reden tot ontslag uitmaken;
- Vaststelling van geluidsoverlast.

3) De vaststelling als gevolg van aanstelling door de rechter

Enkele voorbeelden:
- Vaststelling van overspel (art. 1016 bis Ger. W.);
- Aanstelling van een deurwaarder als deskundige.

Gerechtsdeurwaarders maken regelmatig een p-v van vaststelling op; gemiddeld zo'n 60 keer per persoon per jaar. Met een beroepsgroep die bestaat uit ongeveer 1200 leden betekent dit dus dat jaarlijks tenminste 72.000 keer een p-v van vaststelling wordt opgemaakt. Een gerechtsdeurwaarder van een grote Antwerpse kantoororganisatie gaf tijdens de laatste algemene ledenvergadering van de KBvG[23] (ALV) aan dat er dagelijks zo'n vijf verzoeken per dag binnenkomen. De functionaliteit van het p-v van vaststelling wordt breed gewaardeerd: door het vroegtijdig conserveren van bewijs worden gerechtelijke procedures bekort of soms zelfs helemaal voorkomen. Bovendien is het p-v van vaststelling in voorkomende gevallen een adequaat alternatief voor de klassieke onderzoeksmethoden.[24]

Frankrijk

Het 'proces-verbal de constat' (constat) kan op verzoek van een particulier of op bevel van de rechter worden opgemaakt. De opsteller schetst de feitelijke omstandigheden van een situatie op een bepaald tijdstip, zonder daarbij enig standpunt in te nemen over de oorzaken/gevolgen. Het constat heeft een wettelijke basis, is een ambtshandeling van de gerechtsdeurwaarder en er wordt dwingende bewijskracht aan toegekend (vlg. art. 1 van Ordannance n° 45-2592).

De gerechtsdeurwaarder die op bevel van de rechter een constat opmaakt, heeft ruimere bevoegdheden dan wanneer hij alleen maar handelt op verzoek van een particulier. Tijdens het verrichten van een constatering kan een gerechtsdeurwaarder zich laten bijstaan door gespecialiseerde technici. De rechter kan bij het geven van de opdracht aan de gerechtsdeurwaarder zulks uitdrukkelijk toestaan of zelfs voorschrijven.

---

[23] Het betreft de ALV van 27 mei 2016.
[24] De informatie over het p-v van vaststelling is aangeleverd door de Belgische beroepsorganisatie.

Het constat kan op zeer verschillende onderwerpen betrekking hebben, zoals:

- Schade aan de waterleiding;
- Bederf van allerlei goederen;
- Het certificaat van een document door een kopie daarvan aan het constat te hechten;
- De toestand waarin zich gemeenschappelijke muren bevinden voor de sloop en de bouw van een onroerend goed;
- De eerbiediging van een clausule van een huur- of pachtcontract;
- Het verifiëren van bepaalde situaties betreffende de staat van personen;
- Het vastleggen van bepaalde uitlatingen op internet;
- Het ambtelijk vaststellen van een vergadering van een rechtspersoon of welke vergadering dan ook.

Gerechtsdeurwaarders maken veelvuldig een constat op; zo'n 150 tot 200 keer per persoon per jaar. Met een beroepsgroep van ongeveer 3200 leden betekent dit dat jaarlijks dus ten minste 500.000 constats worden opgemaakt, maar niet uitgesloten is dat het er nog meer zijn. In een oud rapport wordt gesproken van meer dan 800.000 constats per jaar.[25] De ervaringen met het constat zijn positief. De beroepsorganisatie geeft aan dat door het vroegtijdig conserveren van bewijs gerechtelijke procedures worden bekort of zelfs helemaal worden voorkomen.[26]

Wat wilt u mij verder over dit onderwerp meegeven?

Wij doen u de suggestie – in lijn met hetgeen de Nederlandse Orde van Advocaten u heeft geadviseerd – om bij gelegenheid van de aanstaande herziening van het bewijsrecht aan het p-v van constatering de noodzakelijke en gewenste formele status toe te kennen. Daartoe kan aansluiting worden gezocht bij artikel 1019d Rv. Het daarin opgenomen proces-verbaal van gedetailleerde beschrijving was aanvankelijk slechts bestemd voor zaken in de sfeer van de intellectuele eigendomsrechten. De Hoge Raad heeft naar aanleiding van een in een prejudiciële procedure gestelde vragen echter verduidelijkt dat "moet worden aangenomen dat de art. 730 en 843a Rv voldoende grondslag bieden voor het leggen van bewijsbeslag ook in niet-IE-zaken; de art. 1019a leden 1 en 3, 1019b leden 3 en 4 en 1019c Rv zijn, voor zover nodig, overeenkomstig van toepassing."[27]

Wanneer u dat nuttig en nodig acht, zijn wij graag tot nader overleg bereid.

Hoogachtend,
Het bestuur van de KBvG,
Namens deze,

J. Bosdijk i/o

W.W.M. van de Donk, voorzitter

[25] KVG, *Het proces-verbaal van constatering*, Baarn: KVG (ongedateerd), p. 13.
[26] De informatie over het constat is aangeleverd door de Franse beroepsorganisatie.
[27] HR 13 september 2013, *NJB* 2013, 2022, *RvdW* 2013, 1059, *JOR* 2013, 330 m.nt. Loesberg, *IER* 2014, 9 m.nt. Eijsvogels, *NJ* 2014, 455 m.nt. Krans (r.o. 3.6.1).